

In mededelingen van de Nederlandse Mycologische Vereniging, deel XXV, 1941, wijdt Ir. A. C. S. Schweers enige pagina's aan deze beide soorten. Aangezien diverse auteurs op het standpunt staan, dat beide namen één en dezelfde soort paddestoel aanduiden, lijkt het mij niet ondienstig het verschil tussen beide soorten te bespreken.

Beide komen voor op vochtige plaatsen, op rottende plantenstengels als Lisdodde (*Typha spec.*), Riet (*Phragmites*), Waterzuring (*Rumex hydrolapathum*), Zeebies (*Scirpus maritimus*) en waarschijnlijk ook nog andere soorten uit dit milieu.

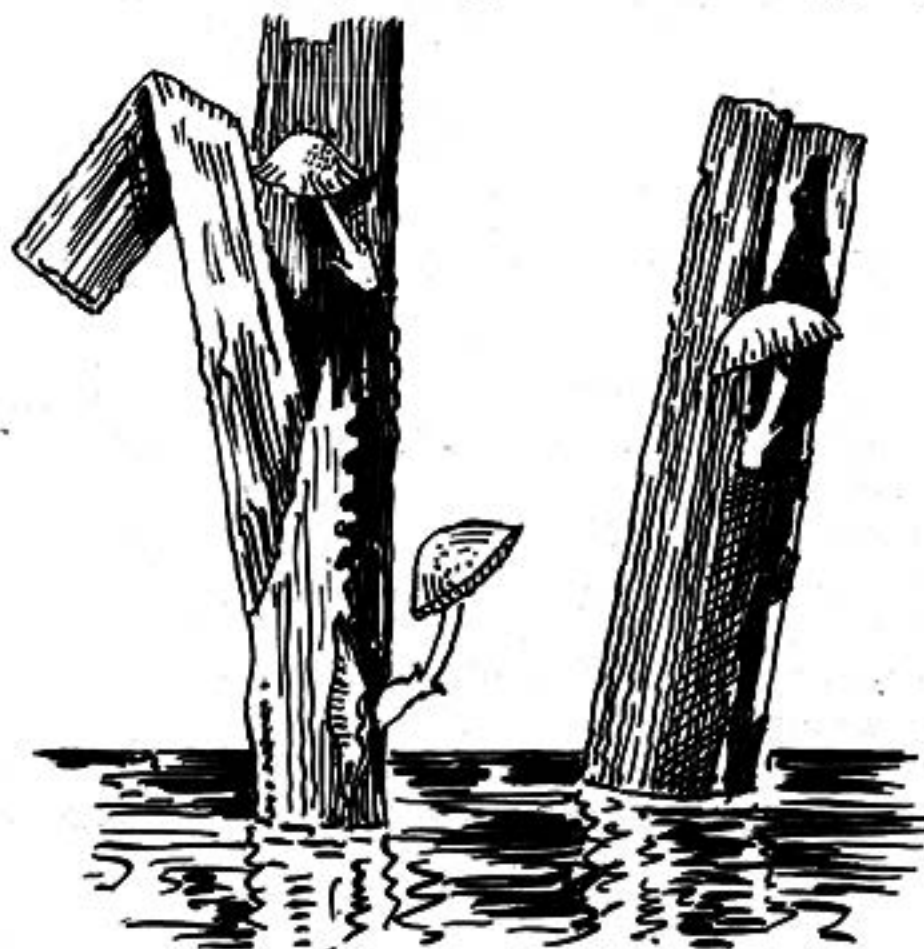
Schweers vond *Naucoria typhicola* aan rottende schedebleden van levende Smalbladige Lisdodde (*Typha angustifolia*), september en oktober 1938 te Overasselt.

Psathyrella typhae vond hij op rottende waterplanten bij Geldermalsen in september 1938.

We vermelden nu eerst de beschrijving van Schweers:

Naucoria typhicola

(fig. 1). hoed tot 12 mm, eerst halfbol en licht roodbruin, daarna plat klokvormig en rossig geelbruin, gestreept, bijna gevoord, bezet met korreltjes, niet glad doch hobbelig ongelijk en tevens teer-

Naucoria typhicola (fig. 1)
(tek. Schweers, 1941)

vlokkig. Rand eerst iets ingebogen, doch spoedig scherp, dunvlezig, in het centrum iets meer vlezig, in jeugd met schaarse velumresten.

Lamellen 25/3, in het midden $2\frac{1}{2}$ mm breed, dun, doorschijnend, snede vlokkig, soms bijna fijngezaagd.

Eerst bleek, dan licht rossigbruin, opstijgend aangehecht, bijna vrij, soms geheel vrij.

Steel 10-15 x 1 mm, wit, hyalin, naar onderen iets verdikt.

Bovenaan heel fijn vlokkig, midden kaal,

onderaan over ong. 3 mm donzig.

Deze donzige steelvoet eindigt bovenaan met een kransje van witte naar boven gerichte haren.

Vlees dun, geelgrijs, waterig, geur geen, smaak na enige tijd iets scherp.

Sporee: licht roodbruin of vaal zalmkleurig.

Microscopisch: sporen elliptisch of eivormig elliptisch. (7)-9-10-(12½) x (5)-5½-5-(7) mu, olijfgeelachtig.

Cystiden alleen op de snede, 20-30 x 17 mu, breed spoelvormig, breed slurfachtig en soms buikig.

De hoedhuid bestaat uit ronde of veelhoekige cellen met een diameter van 30 mu.

Het trama der lamellen en ook het hymenium bestaat uit parenplectenchymatische cellen van 10-15 mu doorsnede.

Psathyrella typhae 3x(fig. 2)
(tek. Schweers, 1941)

Psathyrella typhae

(fig. 2). hoed 9-11 mm, grijsbruinachtig-roodachtig, het midden roodachtig oker, gevoord-gestreept bijna tot het midden, vlak, met het midden iets ingedrukt. Rand scherp. Hoedhuid iets hygrofaan, dunvlezig, niet glad doch onregelmatig met rimpeltjes.

Lamellen 14/3, vaal purper bruin, vrij dik, rond aangehecht of met tandje aflopend, 2-2½ mm breed, buikig. Snede fijn gezaagd.

Steel 20 x 1 mm, glanzend, taai, boven gestreept vezelig, beneden ruw wit vezelig, voet dikker en donzig; geelwit, beneden bruinig.

Vlees zeer dun, zonder geur of smaak.

Sporee: vaal purperbruin.

Microscopisch: sporen glad, lang elliptisch tot cilindrisch, vaal geelachtig roodachtig, (9)-11-(12½) x (5)-6-(7) mu.

Op de lamellen alleen cystiden op de snede (cheilocystiden) knotsvormig tot cilindrisch, soms buikvormig, 20-35 x 15 mu.

Hoedhuid bestaat uit ronde of veelhoekige cellen, 15-18 mu doorsnede.

Op rottende waterplanten.

Wie deze beschrijving doorleest zal zeggen: de verschillen zijn wel heel erg klein. Schweers legt speciaal de nadruk op de verschillende kleur van de sporee, op andere habitus en op zijn waarneming dat *Naucoria typhicola* alleen op *Typha* groeit en *Psathyrella typhae* op diverse waterplanten en de laatste dus een minder beperkt substraat zou hebben.

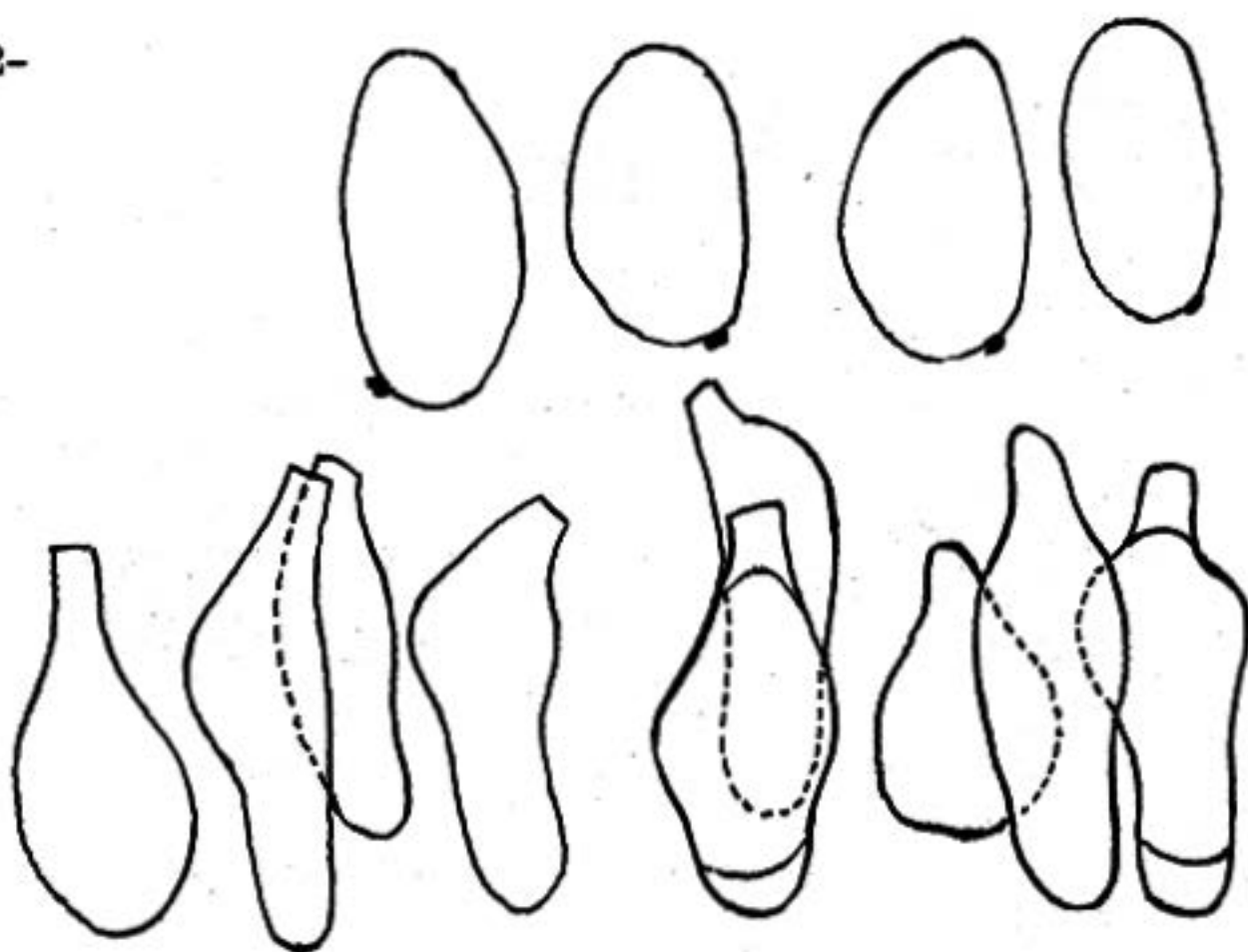

Fig. 3. "*Psathyrella*" *typhicola* L 1523 tek. C. Bas.
Cheilocystiden x 1000 Sporen x 2500

Onderzoek van het materiaal van het Rijksherbarium. met aantekeningen van Drs. C. Bas:

1. *Naucoria* (*Phaemarasmus*?) *typhicola*. L 1502, Bas en Daams op rietstengels in vochtig duinzand, 28-7-1958, Terschelling.
Sporen 10.0-12.9 x 6.2-7.1 mu, ellipsoidisch, iets verdikte wand, geen pore, zeer bleek bruin tot kleurloos onder microscoop.
2. *Psathyrella typhae*. L. 1504. Bas en Daams, op stengels van riet en zeebies vlak boven het water in duinplas, 9-7-1958, Terschelling.
Sporee donker purper, sporen 8,5-10.6 x 5.0-5.6 mu, met apicale pore, ellipsoidisch-subcylindrisch, vrij donker roodbruin onder mic. Cystiden op lamellenvlak en op snede, breed spoelvormig met afgeronde middelbrede nek, 40-47 x 10-17 mu, hals 5-7 mu. (Alleen cystiden gevonden op snede, niet op lamellen. P.B.J.)
3. *Psathyrella typhicola*. L. 1523, C. Bas, op stengels van Waterzuring vlak boven het water aan de slootkanten op ong. 8 verschillende plaatsen in het Naardermeer, 17-9-1958.
Sporee duidelijk purper getint grijsig bruin, middeldonker. (De sporen zijn onder het microscoop zeer bleek, 10-12.7 x 5.5-6.7 mu, P.B.J.)
Alleen cystiden op de lamellensnede. Zie fig. 3.

Eigen materiaal:

4. Naucoria typhicola. Dorst N.B., op Typha, 11-8-1963.
Sporee donkerbruin (Ségui 701, Terre d'ombre). Sporen onder het microscoop zeer bleek, 10-12 x 6-7 mu. Alleen cystiden op de lamellen snede.

Als men bovengenoemde vondsten met elkaar vergelijkt, dan valt direct op, dat alleen de 2e van rietstengels op Terschelling (L.1504) onder het microscoop donkere sporen heeft, die bovendien in het algemeen iets smaller zijn dan de sporen van de drie andere vondsten.

Bij nader onderzoek vonden wij op de hoedhuid van no. 4 (Dorst) nog geelbruine tot vrij donkerbruine, geincrusteerde cellen, van rond elliptisch tot bijna cilindrisch, bijv. 14 x 10; 20 x 8; 34 x 11 mu. Deze cellen vinden we soms in ketens en ze bevinden zich boven de ronde (of polygonale) hoedhuidcellen. Zie fig. 4.

De hoedhuidkleur van no. 2 is lichtbruin tot licht gruisbruin, met opvallende radair zilverige vezeltjes. Droog is de hoed licht okerkleurig, wat grijsig aan de rand.

De hoedhuidkleur van de andere vondsten is indien vochtig intens bruin, rossig okerbruin, tot donker dadelbruin, sterk gestreept. De hoed is hygrofaan, en wordt bij opdrogen okerkleurig café au lait. Jonge exemplaren hebben fijne bruine schubjes (no. 3) of verspreide bruinwitte velumvezeltjes (no. 1). De steel van 1 en 3 heeft vaak een laag geplaatst ringetje, zoals Schweers dat ook vermeldt voor Nauc. typhicola. Ook bij het gedroogde materiaal van no. 4 is dat ringetje nog duidelijk te zien.

Conclusie:

Psathyrella typhae en Naucoria typhicola zijn twee goede soorten, die in veel opzichten erg op elkaar lijken en op dezelfde plaatsen voorkomen. Macroscopisch zijn ze te onderscheiden door dat Nauc. typhicola een meer roodbruine hoedkleur heeft, met bruine vezeltjes of korreltjes bij jonge ex., tegen meer zilverige vezeltjes bij Psath. typhae. De lamellen van oude ex. worden bij Psath. typhae vaal purper. Het laag geplaatste, harige ringetje is typisch voor Nauc. typhicola.

Als we nu beide soorten tegen elkaar zetten vinden we onderstaande macroscopische en microscopische verschillen.

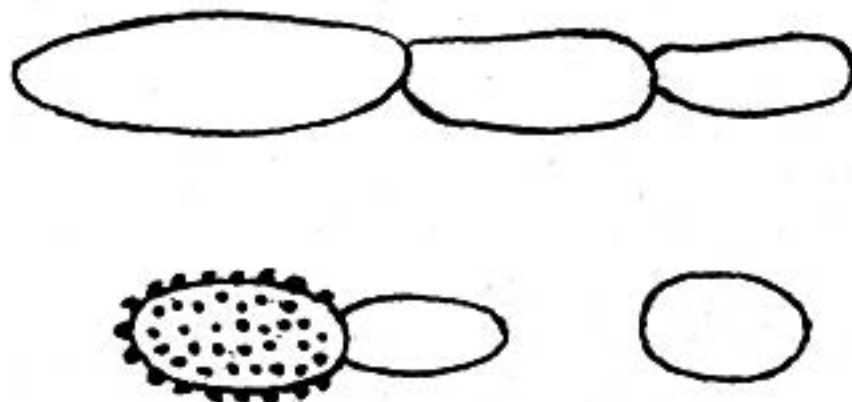

Fig. 4. Naucoria typhicola
cellen van de hoedbekleding
(x 1000)

	<u>Psath. typhae</u>	<u>Naucoria typhicola</u>
hoed	lichtbruin tot licht grijsbruin. tot 11 mm, gevoord, vaak wat knobbelig, met zilverige vezeltjes.	Rossig okerbruin tot donker dadelbruin, tot 28 mm, hygofaan, jong met fijne schubjes of vezeltjes, (bruin tot lichtbruin).
steel	ong. 20 x 1, wit, iets bruin aan basis fijn wit vezelig.	bij grote ex. tot 20 x 4, wit tot vuilwit, basis soms iets bruin, vaak met laag geplaatst ringetje.
lamellen	licht beige tot vuil purpergrijs, witte snede.	licht beige tot middel grijsig bruin, soms iets violet.
sporee	donker purper.	donker bruin (Ségui 701).
sporen	donkerbruin onder mic., vaak iets cilindrisch van vorm met kiempore.	zeer lichtgeelbruin, iets olijfgel tot kleurloos onder mic., elliptisch.

De naamgeving

Psathyrella typhae is oorspronkelijk beschreven door Kalchbenner (1865) als Agaricus typhae. Het is m.i. een goede Psathyrella met celluleuze hoedhuid en purper sporee.

In het geslacht Psathyrella is de soort geplaatst door Pearson & Dennis, zodat de naam luidt: Psathyrella typhae (Kalchbr.) Pearson & Dennis.

Naucoria typhicola is onder deze naam beschreven door P. Hennings in 1891, die deze soort vond in de Hortus te Berlijn. Schweers plaatste hem in het geslacht Conocybe, wegens zijn ronde hoedhuidcellen. De sporen van Conocybe hebben echter een duidelijke kiempore, zijn sterk gekleurd in ammonia en tenslotte zijn de hoedhuidcellen in dit geslacht anders.

Nu is er in de moderne mycologie van het geslacht Naucoria niet veel meer overgebleven, bij Moser heet thans Naucoria, wat wij altijd Alnicola hebben genoemd, maar in Alnicola kunnen we onze paddestoelen zeker niet onderbrengen! Volgen we Moser verder, dan komen we bij het geslacht Phaeomarasmius, ondergeslacht Carpophilus. (dat is ondergeslacht Floccularia volgens de Flore). Dit ondergeslacht is door Orton tot geslacht verheven onder de naam Flocculina (1960).

Horak (1967) wijst er echter op, dat Flocculina een synoniem is van Flammulaster Earle (1909).

Zouden we Moser volgen, dan zou onze passestoel Phaeomarasmius typhicola moeten heten, volgen we Horak, dan wordt het Flammulaster

typhicola. Maar laten we ons daar het hoofd niet over breken ! We hebben gezien, dat er twee soorten zijn, die nogal op elkaar lijken en op dezelfde moerassige plaatsen voorkomen, maar toch zonder microscoop van elkaar te onderscheiden zijn. Microscopische kenmerken kunnen dan een bevestiging geven van onze determinatie.

P.B. Jansen.

Litteratuur:

- Horak E. 1968. Die Gattungstypen der Agaricales. Wabern-Bern.
 Moser M. 1967. Basidiomyceten II, Gams kleine Kryptogamenflora band II b/2. Stuttgart.
 Orton P.D. 1960. New Check list of British Agarics and Boleti, Trans. Brit. Myc. Soc. 43.
 Schweers A.C.S. 1941. Nieuwe Vondsten en beschrijvingen, in Meded. Nederl. Myc. Ver. 25:7-11. Met afb. en lit. opg.

Zusammenfassung

Psathyrella typhae (Kalchbr.) Pearson & Dennis und *Naucoria* (*Phaeomarasmius*, *Flammulaster*) *typhicola* Hennings werden verglichen. Beide Arten wachsen an lebendige oder tote Pflanzen an sumpfigen Stellen. Es gibt einzelne makroskopische und mikroskopische Differenzen. Auffallend ist bei *Nauc. typhicola* der tief am Stiel wachsende haarige Ring. Mikroskopisch sind die Sporen gut zu unterscheiden, bei *Psath. typhae* dunkelbraun und bei *Nauc. typhicola* hellbraun bis fast farblos.

HET KRALINGSE BOS TE ROTTERDAM IN 1968

1968 was voor het Kralingse Bos, mycologisch gesproken, een vrij slecht jaar. Vele paddestoelen, die ik er de vorige jaren vond, hebben verstek laten gaan. Regen is er genoeg gevallen, de schaarse aan paddestoelen zullen wij dus wel moeten toeschrijven aan het feit, dat de zomer en herfst ons niet genoeg warmte hebben gebracht. Het Bos is, met zijn vele loofbomen, en op veel plaatsen een dichte onderbegroeiing van struiken, een koel bos.

Toch heb ik nog enkele waarnemingen gedaan, die wel vermeldenswaard zijn:

Op een duiveveer, waarvan de vlag al half verrot was, trof ik een aantal kleine paddestoeltjes aan. De grootste was 5 mm hoog. Ze bestonden uit een rond kopje op een steeltje. Op bladzijde 49 van de Paddestoelengids van Lange staat een afbeelding van *Onygena corvina*, die veel op mijn vondst lijkt. Alleen was het kopje even